

PRAVO NA AZIL U REPUBLICI SRBIJI

PERIODIČNI IZVEŠTAJ ZA

JUN-AVGUST 2015

Beogradski centar
za ljudska prava

Izveštaj za period jun - avgust 2015

Uvod

Beogradski centar za ljudska prava nastavlja sa sprovodenjem projektnih aktivnosti uz podršku UNHCR. Pored redovnih aktivnosti koje počivaju na besplatnom pružanju pravne pomoći tražiocima azila u RS, Beogradski centar za ljudska prava od juna 2015. godine aktivno prati položaj sve većeg broja izbeglica koje borave na ulicama Beograda i drugim mestima neformalnih okupljanja koja se nalaze u blizini centara za azil. Saradnici Centra na dnevnom nivou izbeglicama pružaju osnovne informacije o postupku azila u Srbiji, prikupljaju podatke o razlozima napuštanja zemlje porekla, kao i informacije koje se odnose na iskustva izbeglica u zemljama tranzita i problemima sa kojima su se suočavali tokom boravka u njima.

Ovaj izveštaj odnosi se na period od juna do avgusta 2015. godine i u njemu su izneti samo oni podaci koji su relevantni za taj period, dok više o funkcionisanju celokupnog sistema azila u Srbiji možete videti u godišnjem izveštaju Beogradskog centra za ljudska prava, *Pravo na azil u Republici Srbiji 2014*. Izveštaj su priredili Pavle Kilibarda, Nikola Kovačević, Bogdan Krasić, Nikolina Milić, Lena Petrović i Bojan Stojanović, a u tome su im pomogli Dragana Mihailović, Anja Stefanović, Ana Trifunović i Vlada Šahović.

U Izveštaju se koristi muški rod, osim kada se, u konkretnom slučaju, radi o ženskoj osobi. Autori i autorke izveštaja, kao i Beogradski centar za ljudska prava, zalažu se za rodnu ravnopravnost i načelno podržavaju rodno neutralnu upotrebu jezika.

Beograd, septembar 2015. godine

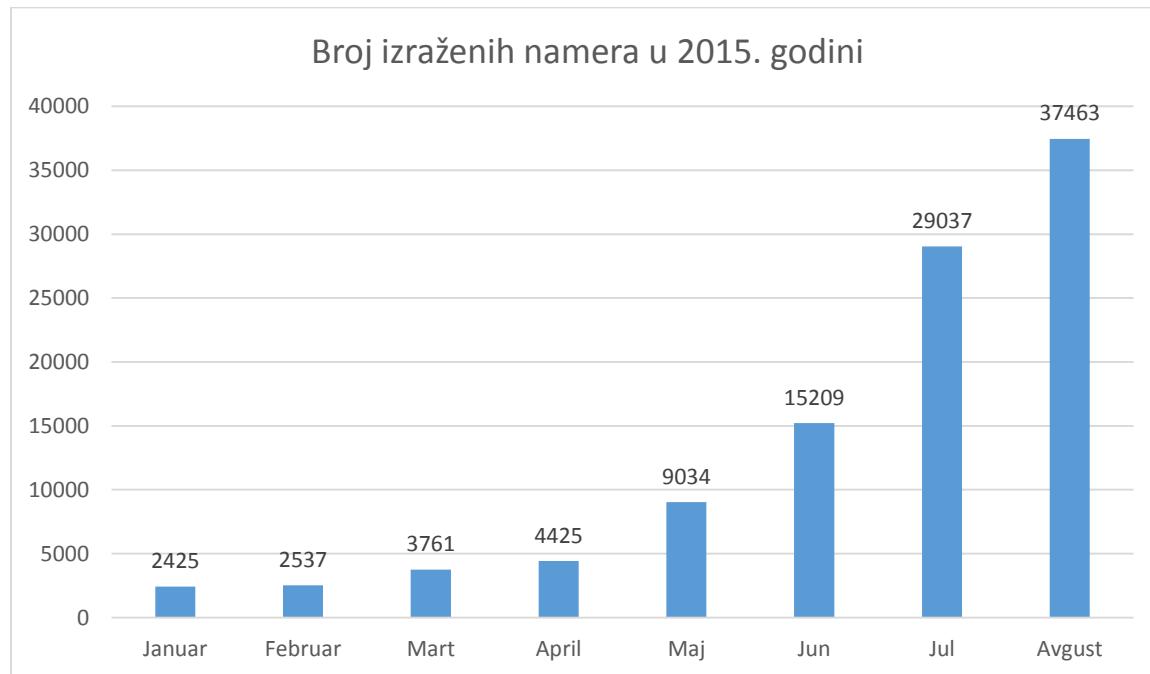
Korica: *Before Sunrise, Salar de Uyuni, Bolivia (Dimitry B.)*

Statistike

Svi statistički podaci dobijeni su od UNHCR Kancelarije u Beogradu.

Statistika o broju izraženih namera

Od 1. januara do 31. avgusta 2015. godine 103.891 ljudi je izrazilo nameru da traži azil u Republici Srbiji. U istom periodu prošle godine, ukupno 6.947 osoba je tražilo azil što ukazuje da je broj tražilaca azila povećan za 1400%. Od ukupnog broja, bilo je 75.373 muškaraca i 17.274 žena. U istom periodu, 5.753 maloletnika bez pratnje je zatražilo azil. Broj tražilaca azila postepeno je rastao svakog meseca, pa je u januaru azil zatražilo 2.425 osoba, u februaru 2.537, u martu 3.761, u aprilu 4.425, u maju 9.034, u junu 15.209, u julu 29.037 i u avgustu 37.463.

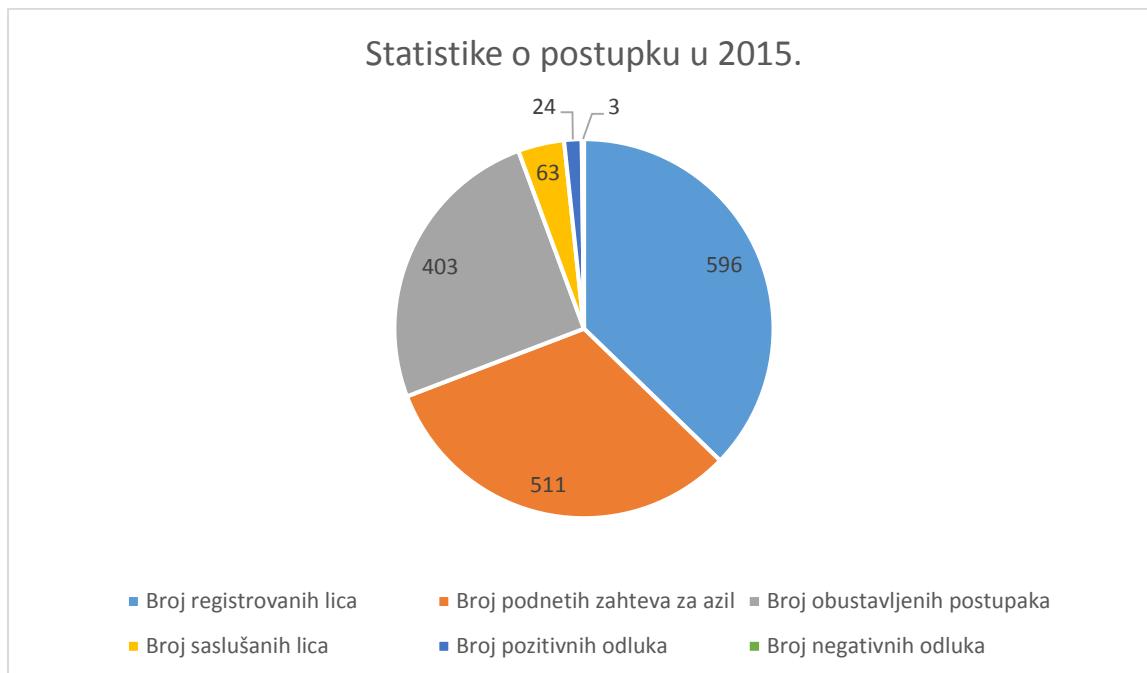

Od početka primene Zakona o azilu 132.356 ljudi je izrazilo nameru da traži azil, i to u 2008. godini - 77; 2009. godini – 275; 2010. godini - 522 ljudi; 2011. godini – 3.132 ljudi; 2012 – 2.723 ljudi; 2013 - 5.066 ljudi; u 2014. godini - 16.490 ljudi i u prvih osam meseci 2015. godine 103.891.

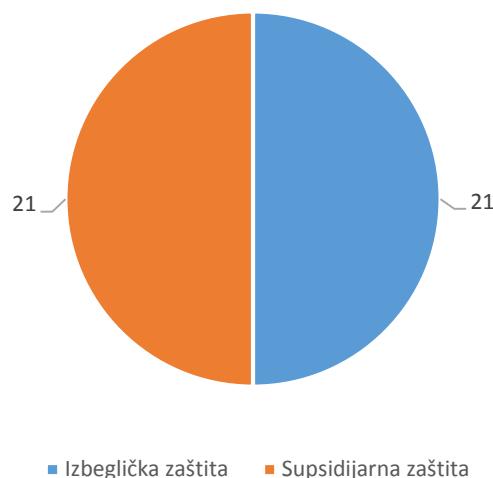

Statistika o postupku azila

Kancelarija za azil je zaključno sa 31. avgustom 2015. godine registrovala 596 osoba. Podneto je 511 zahteva za azil i saslušano je 63 tražilaca azila. Usvojeno je 24 zahteva za azil, 3 zahteva je odbačeno, a postupci su obustavljeni povodom 403 zahteva. Od 24 usvojena zahteva, u 15 slučajeva je doneta odluka kojima se dodeljuje utočište, a u 9 slučajeva odluka kojom se dodeljuje supsidijarna zaštita.

Ukupan broj dodeljenih zaštita od 2008 do kraja avgusta 2015. godine

Rad sa izbeglicama na mestima neformalnih okupljanja u Beogradu

U okviru svojih redovnih aktivnosti, pravnici Beogradskog centra za ljudska prava svakodnevno obilaze mesta neformalnog okupljanja izbeglica u Beogradu.¹ U periodu od početka juna do kraja avgusta 2015. godine razgovor je obavljen sa ukupno 6.439 izbeglica. Najčešće informacije koje su tražene od saradnika Centra odnosile su se na dužinu trajanja postupka azila u Srbiji, spajanje porodice, smeštaj i mogućnost dobijanja socijalne pomoći od države.² Izbeglice su u najvećem broju odlučne da nastave svoj put ka nekoj od država članica Evropske unije, prvenstveno Nemačkoj, zatim Švedskoj, Austriji, Belgiji, Holandiji, Velikoj Britaniji i Italiji. Razlozi su najčešće postojanje porodičnih veza u nekoj od navedenih zemalja, ali i uverenje da se u tim zemljama poštuju prava izbeglica i njihovo dostojanstvo, te da im se omogućava da se adekvatno integrišu u društvo.

U Republici Srbiji nije adekvatno regulisano pružanje socijalne pomoći tražiocima azila, niti postoji plan integracije ljudi kojima je odobrena međunarodna zaštita. Ove okolnosti predstavljaju jedan od razloga zbog kojeg se samo mali broj izbeglica odlučuje da ostane u Srbiji. Ekonomski prilike su takođe veoma bitan faktor pri odabiru zemlje destinacije, imajući u vidu da zemlje sa boljim

¹ To su prvenstveno glavna autobuska i železnička stanica i okolni parkovi, ali i Finansijski park, Terazijski park, prostor oko Starog savskog mosta, Miksalište, Info centar za azil i Policijska stanica Savski Venac - PU Beograd.

² Sve informacije o postupku azila, ali i načinu ostvarivanja njihovih prava pred institucijama RS izbeglice dobijaju usmeno ili putem posebnih lifleta prevedenih na arapski, farsi, urdu, francuski i engleski jezik.

životnim standardom pružaju bolje uslove života, pa se shodno tome, izbeglice koje nemaju porodične veze u nekoj od zemalja EU ipak odlučuju da nastave put ka Nemačkoj ili Švedskoj.

Izbeglice u parku u centru Beograda

Najveći broj izbeglica u Srbiju dolazi iz Makedonije, nakon putovanja preko Turske i Grčke. Nakon rizičnog prelaska gumenim čamcima iz Turske u Grčku, veliki broj izbeglica je bar nekoliko dana boravio u prihvativnom centru u Mitiliniju na ostrvu Lezbos, a pravnicima Beogradskog centra za ljudska prava žalili su se na nečovečne uslove, nedostatak hrane, smeštajnog prostora i sredstava za higijenu. Izbeglice takođe koriste i rutu preko Turske i Bugarske, ali u znatno manjem broju. Saradnici Beogradskog centra za ljudska prava primili su najviše pritužbi na postupanje makedonske i bugarske policije. Pritužbe su se odnosile na fizičko zlostavljanje, traženje mita, krađu mobilnih telefona i novca.

U Makedoniji je 20. avgusta proglašena vanredna situacija, kada je zbog velikog priliva izbeglica iz Grčke zatvorena granica između dve države.³ Izbeglice su nekoliko dana, po kiši i hladnoći, bile zatvorene na ničkoj zemlji između Grčke i Makedonije.⁴ Nakon što je granica otvorena, u Srbiju su za samo nekoliko dana ušle desetine hiljada izbeglica, što se odrazilo i na stanje u beogradskim parkovima u kojima je umesto nekoliko stotina, u narednom periodu u proseku boravilo više od hiljadu ljudi dnevno.

Izbeglice su se žalile i na loše uslove u prihvatskim centrima u Srbiji, ali i na napade i pljačke u šumi u graničnom delu između Srbije i Makedonije. Jedan broj izbeglica se žalio da im je srpska policija tražila mito kako ih ne bi prekršajno gonila zbog nezakonitog prelaska granice. Znatno manji broj pritužbi odnosio se na neformalno vraćanje u Makedoniju.

Ipak, za razliku od prethodnih meseci i godina, izbeglice nisu imale većih problema da uđu na teritoriju Srbije iz Makedonije.⁵ Međutim, kako su kapaciteti RS nedovoljni da bi se izvršila registracija⁶ svih ljudi koji su u izveštajnom periodu pristizali na teritoriju Srbije, veliki broj izbeglica ulazio je na teritoriju Srbije iz Makedonije i Bugarske⁷ ne sačekavši da ih MUP

Izbeglice koje borave na ulicama u Beogradu nemaju pristup osnovnim higijenskim uslovima.

³ Vidi više na: <http://www.telegraf.rs/vesti/1711992-proglaseno-vanredno-stanje-u-makedoniji-opsti-haos-zbog-migranata-angazovana-i-vojska-video>.

⁴ Pravnimima Beogradskog centra za ljudska prava izbeglice su se žalile na loše postupanje makedonske policije i na boravak u nehumanim i ponižavajućim uslovima koji su se ogledali u trodnevnom nedostatku hrane, vode i medicinske pomoći.

⁵ Vidi više u "Pravo na azil u Republiци Srbiji - periodični izveštaj za januar - maj 2015", Beogradski centar za ljudska prava, Beograd, jun 2015, str. 12 i 13.

⁶ Koja uključuje i izдавanje potvrde o izraženoj nameri za traženje azila.

⁷ Najčešće je reč o Miratovcu i Preševu na granici sa Makedonijom, tj. Dimitrovgradu na granici sa Bugarskom.

daktiloskopira, fotografiše i izda im potvrdu o izraženoj nameri za traženje azila. Ovakva praksa je za posledicu imala činjenicu da je veliki broj izbeglica prolazio kroz RS, a da prethodno nije bio registrovan, zbog čega su bili onemogućeni da koriste prevoz ili da borave u nekom od centara za azil ili u privatnom smeštaju.

Krajem avgusta, Policijska uprava u Preševu je zbog povećanog obima posla uvela novu praksu da izbeglice popune upitnik sa osnovnim podacima i da nakon toga dobiju potvrdu o izraženoj nameri za traženje azila. Mnoge izbeglice sa kojima su pravnici Beogradskog centra za ljudska prava razgovarali imale su samo popunjen upitnik i mislile su da je to u stvari potvrda o izraženoj nameri za traženje azila. Izbeglice su mahom govorile da im je policija u Preševu rekla da je taj upitnik dovoljan i da ne moraju da izražavaju nameru da traže azil ukoliko samo prolaze kroz Srbiju.

Takođe, policijska stanica Savski venac u Beogradu nema dovoljno kapaciteta da izda više od nekoliko desetina potvrda dnevno, a saradnici Centra su od izbeglica primili pritužbe da službenici MUP-a odbijaju da im izdaju potvrde, govoreći im da napuste službene prostorije i da se vrate kasnije ili narednog dana. Ovakom tretmanu, u najvećem broju slučajeva, bili su izloženi muškarci ili grupe muškaraca.

Opšti je utisak da Srbija u ovom trenutku nema kapaciteta da pruži humanitarnu pomoć svim ljudima u potrebi za međunarodnom zaštitom. Iz tog razloga, veliki broj ljudi neregistrovano i bez potvrde o izraženoj nameri za traženje azila boravi na teritoriji RS, u uslovima koji ne ispunjavaju egzistencijalni minimum.

Dodata problem predstavlja ograničeno važenje potvrde o izraženoj nameri da se traži azil u Srbiji, jer se izbeglice često zadržavaju duže od 72 sata.⁸ Bez potvrde, izbeglice ne mogu biti primljene u centre za azil, niti mogu potražiti privatni smeštaj ukoliko za to imaju sredstava. Autobuski i taksi prevoznici često odbijaju da pružaju usluge osobama koje ne poseduju potvrdu, opravdano strahujući od krivične odgovornosti.⁹ Takođe, potvrda predstavlja i preuslov za korišćenje zdravstvenih usluga. Ovaj problem bi se mogao otkloniti ukoliko bi se po hitnom

⁸ Potvrda o izraženoj nameri za traženje azila važi 72 sata, i u tom periodu tražioci azila dužni su da se smeste u neki od centara za azil ili da borave u privatnom smeštaju uz odobrenje Kancelarije za azil (čl. 22 ZOA).

⁹ Nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi, čl. 350 KZ ("Sl. glasnik RS", br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 i 108/2014). Autobuski i taksi prevoznici ne čine krivično delo iz člana 350 Krivičnog zakonika, ako prevoze izbeglice bez potvrde o izraženoj nameri da traže azil, osim ako za uslugu prevoza traže veći iznos od cene prevoza. Ukoliko prevoznici naplaćuju više cene od uobičajenih izbeglicama koristeći se njihovim teskim položajem i činjenicom da ilegalno borave u RS, a radi omogućavanja njihovog prelaska granice, takva praksa može biti kvalifikovana kao krijumčarenje ljudi. Iz toga sledi, da prevoznici koji savesno i pošteno posluju, i prevoze izbeglice kao i druge građane Srbije ne bi trebalo da strahuju od krivičnog gonjenja. Međutim, policijski službenici, u praksi, prepostavljaju da je reč o krivičnom delu iz čl. 350 KZ, te podnose krivične prijave protiv prevoznika.

postupku, kroz važeći Zakon o azilu¹⁰ ili Zakon o strancima¹¹, prepoznala nova kategorija izbeglica, tj. osoba koje su u potrebi za međunarodnom zaštitom, ali koje ne žele da ostanu u Srbiji. Ovim ljudima bi trebalo izdati dokument sa znatno dužim rokom važenja¹², uz pomoć kog bi tokom boravka u Srbiji mogli da ostvare osnovna prava, poput smeštaja, slobode kretanja i zdravstvene zaštite. Uz pomoć ovog dokumenta značajno bi se smanjio broj ljudi koji borave na ulicama srpskih gradova u izuzetno lošim higijenskim uslovima¹³ i stvorili bi se mnogo bolji uslovi za izbegavanje humanitarne katastrofe koja predstavlja realnu opasnost u predstojećim nedeljama ukoliko dođe do pogoršanja vremenskih prilika. Važno je napomenuti i da je potvrda o izraženoj nameri dokument namenjen za osobe koje istinski žele da traže azil u Srbiji, te se izdavanjem ovog dokumenta svim izbeglicama koje prolaze kroz Srbiju opterećuje sistem azila, što doprinosi negovoj neefikasnosti i dugom trajanju.

Info centar za azil u Beogradu

Info centar za azil u Beogradu otvoren je 24. avgusta

Dana 24. avgusta 2015. godine u Beogradu je otvoren Info centar za azil. Info centar nastao je kao odgovor na potrebu da se izbeglicama koje borave na ulicama Beograda omogući lakši pristup svim informacijama relevantnim za njihov položaj u Srbiji, uključujući i pružanje pravne pomoći, informisanje o mogućnosti da se u Srbiji traži azil, kao i informisanje o načinima na koje se može ostvariti pristup zdravstvenoj, humanitarnoj i psihosocijalnoj podršci. Naime, prilikom rada sa izbeglicama

primećeno je da veliki broj njih ne poznaje ili ima pogrešnu predstavu o svojim pravima u Republici Srbiji te da se često radi o veoma iscrpljenim ljudima u izuzetno teškom materijalnom položaju. Iz tog razloga, Beogradski centar za ljudska prava, u saradnji sa UNHCR, opština Savski venac, organizacijom ADRA Srbija i organizacijom Klikaktiv inicirao je otvaranje Info centra za azil u

¹⁰ "Sl. glasnik RS", br. 109/2007.

¹¹ "Sl. glasnik RS", br. 97/2008.

¹² Na primer 30 dana.

¹³ Higijena u beogradskim parkovima u kojima izbeglice borave u Beogradu je izuzetno loša, kako zbog više stotina ljudi koji tu borave svakodnevno, tako i zbog toga što se čišćenje parkova nije odvijalo dovoljno učestalo. Mobilni toaleti su postavljeni tek 12. avgusta, iako je još od sredine jula u okolini autobuske stanice svakodnevno boravilo više stotina izbeglica.

Beogradu. Info centar se nalazi u Nemanjinoj ulici br. 3, nedaleko od glavne železničke i autobuske stanice, gde se i nalazi najveći broj izbeglica.

U Info centru je angažovano 7 prevodilaca (4 za arapski, 2 za farsi i jedan za urdu), 30 volontera,¹⁴ na čelu sa koordinatorom, koji rade u smenama od po četiri časa dnevno, i dve asistentkinje koje vode evidenciju i izveštavaju o dnevnim događanjima u Info centru. Informacije, prvenstveno o pravima i postupku azila u Srbiji, se pružaju usmeno uz pomoć prevodilaca, pismeno putem lifleta i audio-vizuelno preko filmova koji se emituju na TV uređajima na arapskom, farsi, urdu, paštu, somalijskom, tigrinja i engleskom jeziku. Izbeglice u Info centru imaju i mogućnost da koriste Internet. Info centar svakodnevno izbeglicama deli humanitarnu pomoć u hrani, vodi, obući, odeći, higijenskim paketima, čebadima i kabanicama koje obezbeđuju UNHCR, humanitarne organizacije i drugi donatori uključujući i građane a posebno je organizovan prostor za majke s malom decom i bebama.

Volonteri i prevodici takođe posreduju između izbeglica i nadležnih institucija kako bi se postarali da osobe u potrebi za međunarodnom zaštitom ostvare pristup pravima kojima raspolažu; između ostalog, to podrazumeva pomoć pri izražavanju namere da se traži azil, dobijanju odgovarajućih zdravstvenih usluga i smeštanja u centre za azil ili socijalne ustanove koje se staraju o pravima maloletnih osoba. Od početka rada Info centra za azil, za pomoć ili informaciju zaposlenima se u proseku dnevno obraćalo između 50 i 70 izbeglica.

Zapažanja UNHCR-a: Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija kao zemlja azila¹⁵

U avgustu 2015. godine UNHCR je objavio dokument pod nazivom *Zapažanja UNHCR-a: Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija kao zemlja azila* u kome je na detaljan način izvršena analiza makedonskog sistema azila. Iz navednog dokumenta jasno se vidi da se Makedonija ne može smatrati sigurnom trećom zemljom za izbeglice zbog niza problema koji se ispoljavaju od samog početka tj. pristupa postupku azila, do integracije onih osoba kojima je Makedonija odobrila neki oblik međunarodne zaštite (izbeglički status ili supsidijarnu zaštitu).

UNHCR je istakao da postojeći propisi kojima se uređuje sistem azila još uvek nisu u skladu sa najvišim međunarodnim standardima.¹⁶ U delu koji se odnosi na pristup postupku azila, UNHCR je izrazio zabrinutost zbog činjenice da postojeći zakoni, iako u velikoj meri u skladu sa odgovarajućim međunarodnim standardima, ne mogu biti primenjeni u praksi zbog nerešenog problema u komunikaciji između osoba za koje postoji verovatnoća da su u potrebi za međunarodnom zaštitom i policijskih službenika MUP Makedonije. Time se stvara opasnost da se

¹⁴ Među volonterima angažovani su pravnici, psiholozi, studenti i socijalni radnici.

¹⁵ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija kao zemlja azila, UNHCR, avgust 2015.

¹⁶ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija kao zemlja azila, UNHCR, avgust 2015. paragraf 5

izbeglice, bez dobijanja odgovarajućih informacija na jeziku koji razumeju, kvalifikuju kao neregularni migranti i da im se na taj način onemogućava pristup postupku azila. Pored toga, nisu razvijene procedure uz pomoć kojih bi se prilikom prvog kontakta moglo prepoznati posebno ranjive kategorije izbeglica (npr. žrtve seksualno ili rodno zasnovanog nasilja). UNHCR navodi i da policijski službenici MUP Makedonije nemaju odgovarajuće znanje iz oblasti izbegličkog prava i međunarodnog prava ljudskih prava i da je neophodno, radi kontrole i unapređenja njihovog rada, uvesti nezavisan nadzor granica koji u ovom trenutku ne postoji.¹⁷

U delu *Zapažanja* koji se odnose na lišenje slobode izbeglica, UNHCR se osvrnuo na stanje u Prihvatištu za strance Gazi Baba.¹⁸ UNHCR je, pozivajući se na izveštaje Komiteta Saveta Evrope za prevenciju torture (CAT) i makedonskog Ombudsmana i NPM, ali i na svoja lična zapažanja, kritikovao uslove života u Prihvatištu, nemogućnost pristupa postupku azila¹⁹ i neopravdano dug boravak izbeglica u njemu.²⁰ Mnogim izbeglicama je određen boravak u Prihvatištu za strance kao svedocima u krivičnom postupku koji se vodi protiv osoba osumnjičenih za krijumčarenje ljudi.

Veliki problemi uočeni su i u radu centra za azil Vizbegovo koje nema dovoljno kapaciteta da izdrži povećani priliv osoba u potrebi za međunarodnom zaštitom. Ovaj centar je opisan kao nebezbedan jer se u njemu pojavljuju pripadnici organizovanih kriminalnih grupa koje se bave krijumčarenjem. Istaknuti su i problemi u komunikaciji između zaposlenih i tražilaca azila, nerazumevanje pravila kućnog reda i nemogućnost obrazovanja usled nepostojanja posebnih programa na jeziku koji tražiči azila razumeju. Tražiči azila u centru nemaju odgovarajuću zdravstvenu zaštitu, niti psihosocijalnu podršku²¹, a istaknut je i problem lošeg rada centara za socijalni rad u pogledu procedure postavljanja privremenog staratelja maloletnicima bez pratnje.²²

UNHCR se osvrnuo i na kvalitet postupka azila koji je ocenjen kao neefikasan, a kao razloge za to je naveo nedovoljne kapacitete Kancelarije za azil i nedovoljnu obučenost njenih službenika. Uočeni su i problemi u prevođenju tokom obavljanja službenih radnji saslušanja, nedostatak besplatne pravne pomoći i sporost u izdavanju ličnih dokumenata, neprilagođenost postojećih procedura ranjivim kategorijama, kao što su deca, osobe čiji se progon bazira na seksualno ili rodno zasnovanom nasilju i drugih osetljivih kategorija i drugi. Zahtevi za azil se često odbijaju iz razloga nacionalne bezbednosti koji se ne navode u obrazloženju odluke, a utisak UNHCR je da

¹⁷ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija kao zemlja azila, UNHCR, avgust 2015, paragraf 10-12.

¹⁸ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija kao zemlja azila, UNHCR, avgust 2015, paragraf 13-17.

¹⁹ Između ostalog i zbog problema u komunikaciji.

²⁰ Vidi više u "Pravo na azil u Repubpublici Srbiji - periodični izveštaj za januar - maj 2015", Beogradski centar za ljudska prava, Beograd, jun 2015, str. 14.

²¹ Koja je neophodna npr. osobama koje su bile žrtve zlostavljanja ili seksualno ili rodno zasnovanog nasilja.

²² Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija kao zemlja azila, UNHCR, avgust 2015, paragraf 18-27.

službenici Kancelarije za azil prilikom obavljanja službenih radnji polaze od prepostavke da tražioci azila samo zloupotrebljavaju postupak, zbog čega samim zahtevima za azil pristupaju na izuzetno površan način. Drugostepena upravnosudska procedura takođe je ocenjena kao neefikasna i neadekvatna.²³

Osobama kojima je odobren neki oblik međunarodne zaštite nije omogućena integracija u makedonsko društvo.²⁴

U svom zaključku UNHCR je stao na stanovište da Makedonija ne zadovoljava međunarodne standarde u oblasti zaštite izbeglica i da ne ispunjava uslove da bude sigurna treća zemlja. Sve države treba da se uzdrže od vraćanja ili slanja tražilaca azila u Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju sve dok vlada te zemlje u značajnoj meri ne otkloni postojeće nedostatke u sistemu azila.²⁵

Imajući u vidu stav UNHCR o sistemu azila u Makedoniji, organi Republike Srbije, koji sprovode postupak azila, ne bi više trebalo da Makedoniju smatraju sigurnom trećom zemljom i da odbacuju zahteve za azil tražilaca azila koji su u Srbiju ušli iz Makedonije.

²³ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija kao zemlja azila, UNHCR, avgust 2015, paragraf 28-39.

²⁴ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija kao zemlja azila, UNHCR, avgust 2015, paragraf 46.

²⁵ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija kao zemlja azila, UNHCR, avgust 2015, paragraf 47.